שבילי ישראל – תשתית לאומית אזרחית

איריס האן, החברה להגנת הטבע

החברה להגנת הטבע ע"ר
שומרים. מחנכים. אוהבים

על מה נדבר

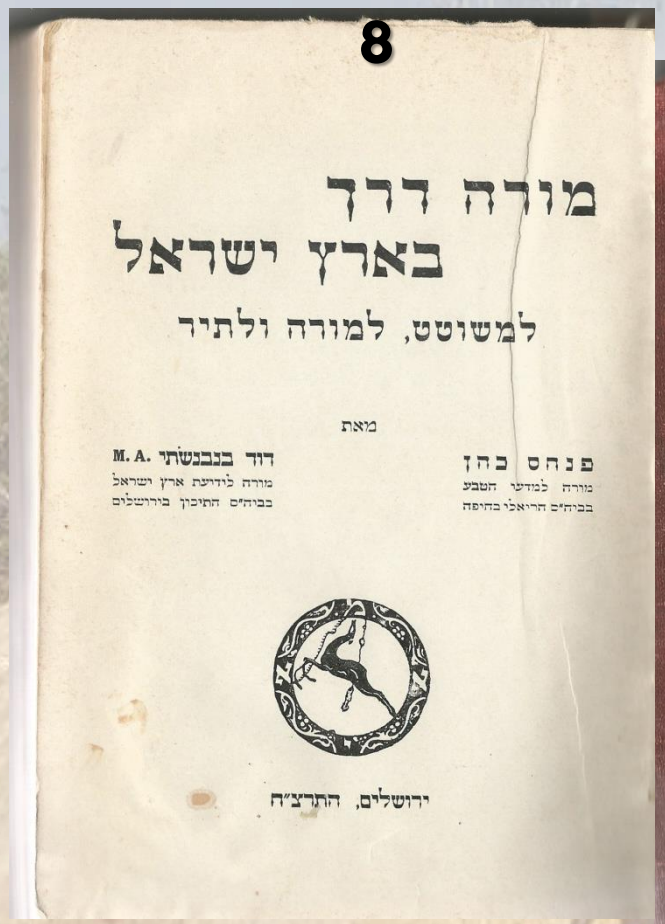
- קצת היסטוריה...
- סימון שבילים היום – תמונת מצב
- שפת הסימנים של סימון השבילים
- כיצד נולד שביל – תהליך העבודה של סימון שבילים
- היבטים רגולטוריים
- אתגרים ודילמות

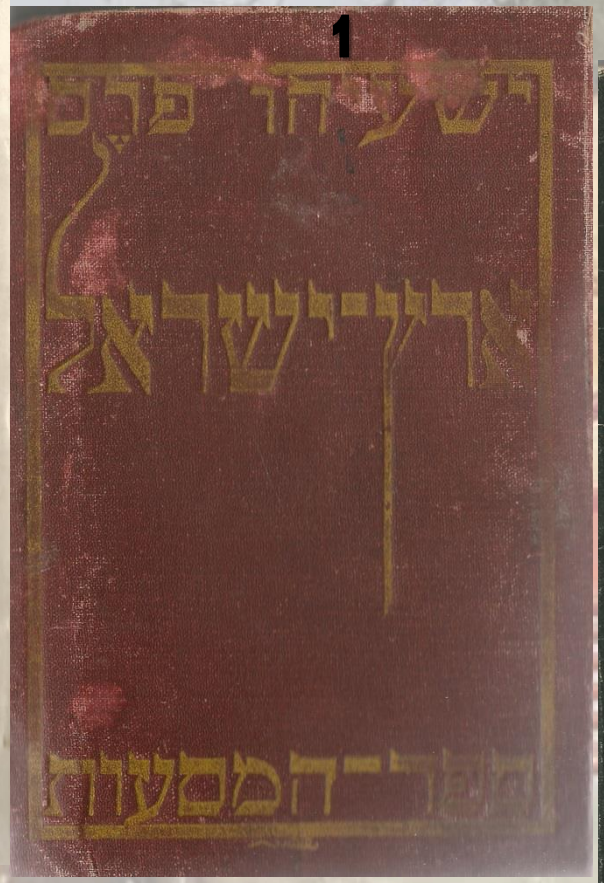
החברה להגנת הטבע ע"ר
שומרים. מחנכים. אוהבים

מדריכים ראשונים

1938

1921

1891

קצת היסטוריה

- תחילת סימון השבילים בארץ מיוחסת להלל בירגר, שסימן עוד בתקופת המנדט הבריטי את העלייה לראס פשחה, שביל באורך 3 ק"מ.
- הוא הביא לארץ את שיטת הסימון הנהוגה על ידינו עד היום.
- ביוזמת ביס"ש עין גדי, בשנת 1962, החל סימון השבילים הנרחב הראשון במדבר יהודה – שהניח את התשתית לסמ"ש בכל רחבי הארץ.
- הסימון בשטח לווה במפה.
- לאחר היוזמות המקומיות בעין גדי ובאילת, הוביל את סימון השבילים בכל רחבי הארץ במסגרת החב הטבע.

ע"ר
החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

סימונים ראשונים

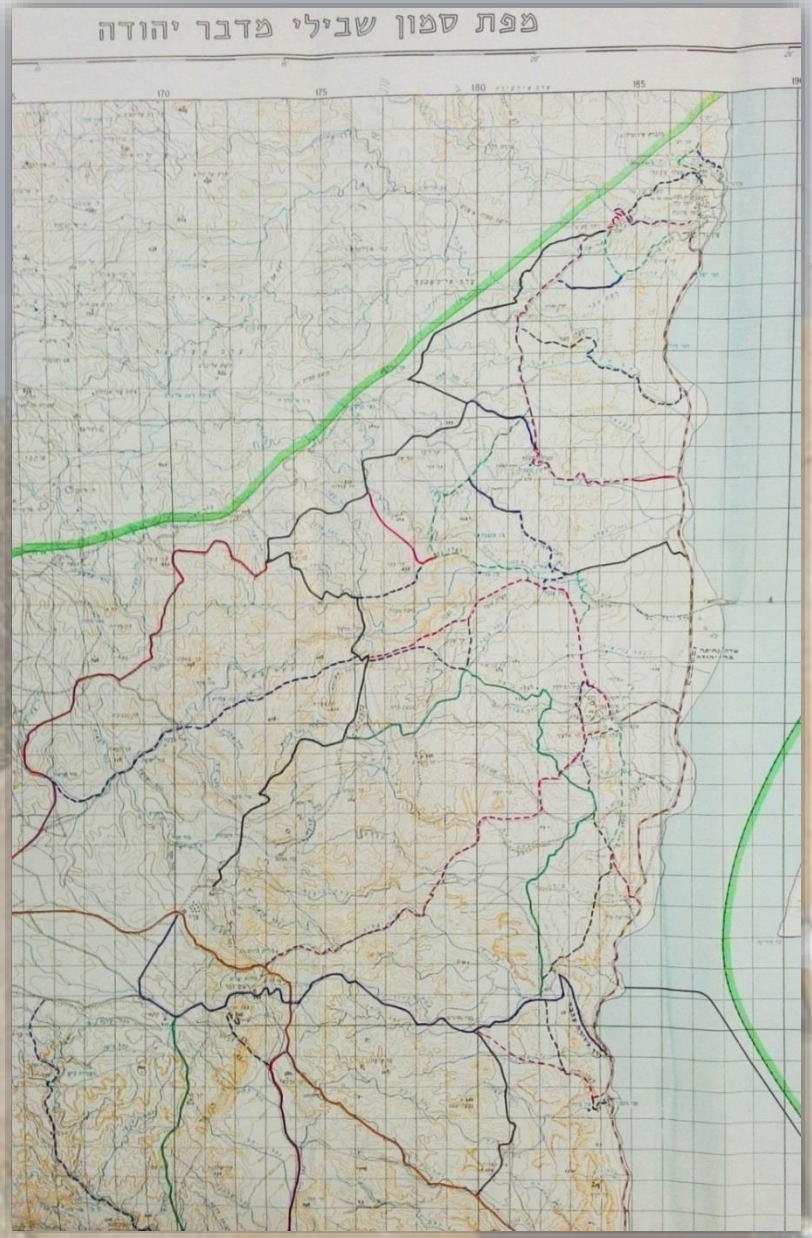
מאלבום אוסף תצלומי אוויר של הלל בירגר, מתוך אתר ישראל הנגלית לעין בכתובת:
http://www.israelalbum.org.il

החברה להגנת הטבע – בית לסימון השבילים בישראל

מדבריו של עזריה אלון, ממייסדי הוועדה –

הסימון נמשך. מפות ראשונות

סימון שבילים בכיסוי ארצי

המטרות והעקרונות בסימון השביל

- מטרת סימון השביל היא ליצור מסלול טיול המכוון לתוואי שיהיה בטוח, נוח ומהנה תוך כדי מעבר במגוון נופים ואתרי עניין.
- נקודות עיקריות המכוונות את הסימון:
  - רווחת המטייל ויצירת עניין עבורו
  - שמירת טבע – השביל כ"חוזה" בין האדם לטבע
  - ביטחון ובטיחות
  - השביל כתשתית תיירותית
  - שפה ברורה ואחידה

תמונת מצב

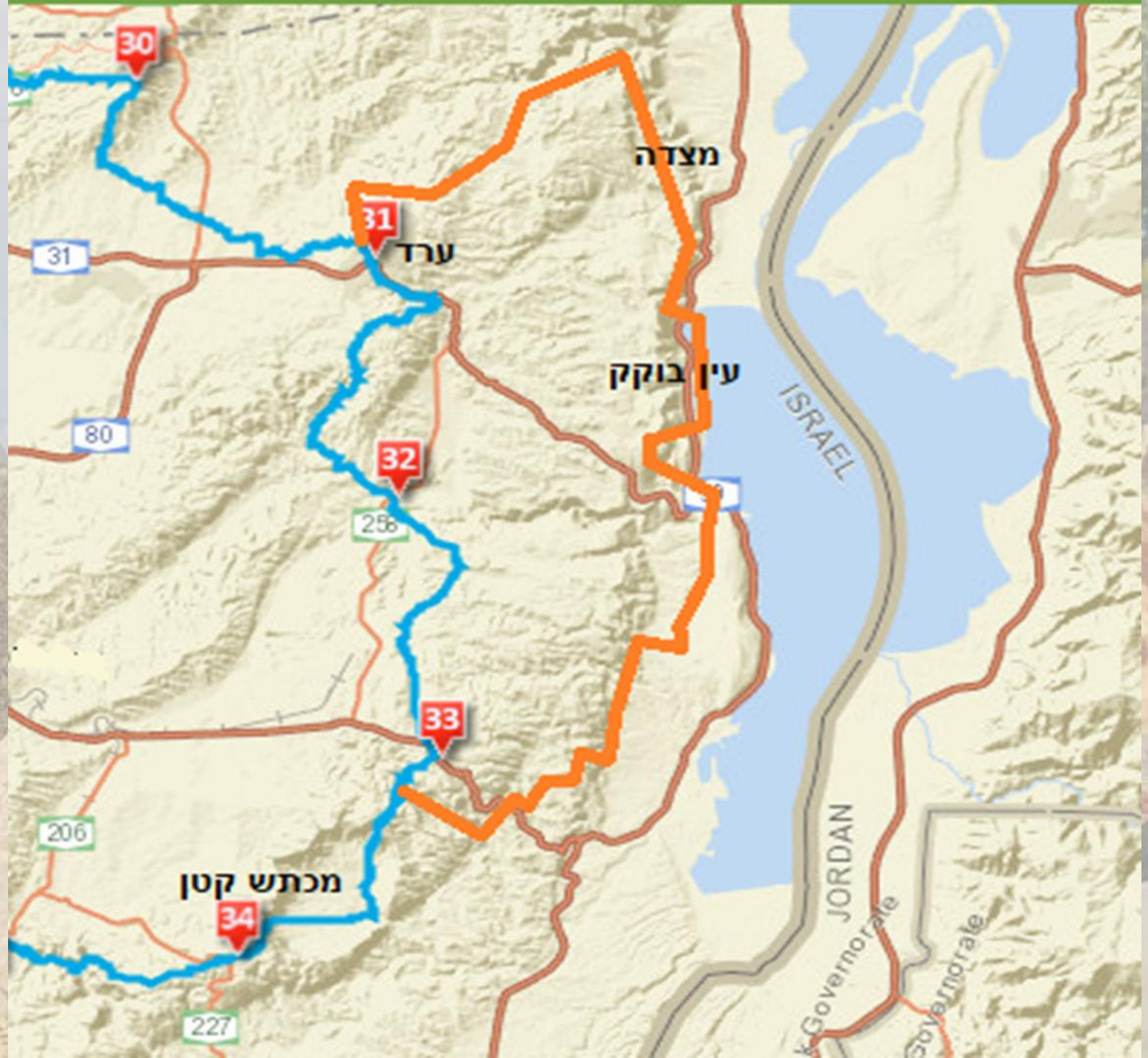
- כ–9,000 ק"מ של שבילים מסומנים (להולכי רגל ורכבי שטח, ללא שבילי אופניים):
  - שביל ארצי, שביל ישראל – כ–1,100 ק"מ
  - שבילים ארוכים נוספים – שביל סובב כנרת, שביל הגולן, שביל סובב רמון....
  - שבילים מקומיים
  - כמחצית מאורך השבילים עובר בשמורות טבע וגנים לאומיים
- 17 מפות סימון שבילים בקנ"מ 1:50,000 המכסות את כל שטח הארץ ומתעדכנות בהתאם לשינויים בשטח
- התאמה בין צבעי השביל במפה ובשטח, מיספור ה

החברה להגנת הטבע ע"ר
שומרים. מחנכים. אוהבים

חנוכת שביל ישראל

שביל ישראל
דינמי ומשתנה

שביל השרון

דוגמא ליוזמות של רשויות מקומיות לסימון שבילים בשיטחן

שבילים וסימנים במפה

שביל מסומן להולכי רגל

שביל מסומן לכל רכב

שביל מסומן לרכב 4x4

שביל ישראל

שביל הגולן

דרך עפר

נקודת עניין

אתר היסטורי

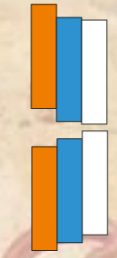
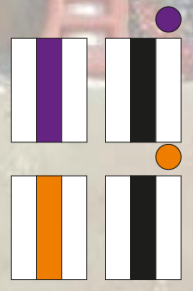
נקודת תצפית

שמורת טבע או גן לאומי

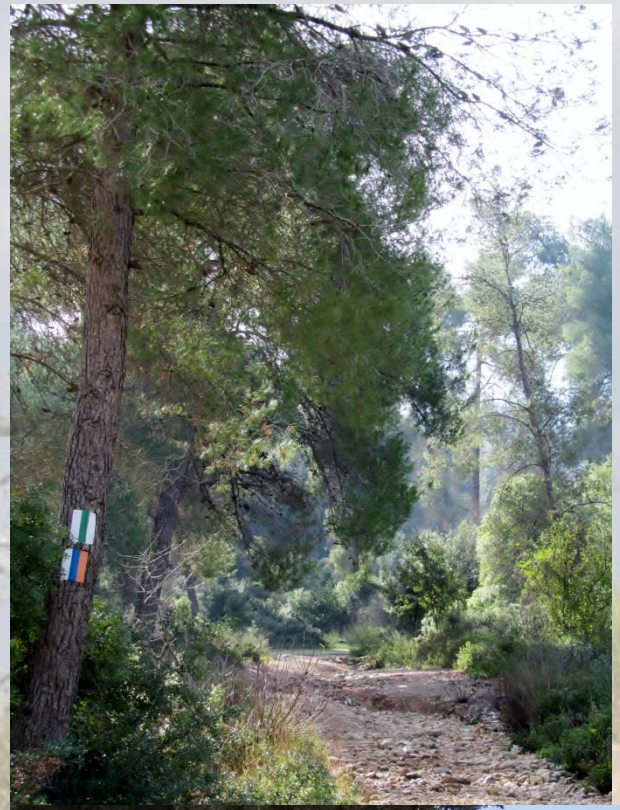
שטח אש

שדה מוקשים

שם	סימון	הערות
שביל שחור		
שביל אדום		
שביל כחול		
שביל ירוק		
שביל ישראל		יופיע לרוב בצורה מדורגת; הצבע העליון מצביע על כיוון ההליכה. הלבן תמיד יופיע מצד ימין. כיוון הדירוג כתום כלפי מעלה בכיוון דרום ולבן כלפי מעלה בכיוון צפון. שביל ישראל מסומן במפה בצבע ורוד.
שביל הגולן		מסומן במפה בצבע תכלת.
שביל סובב כינרת		מסומן במפה בצבע מג'נטה.
שביל הליכה ארוך		מסומן בצבע סגול או כתום. כאשר השביל עובר בתוואי של שביל קיים עם סימון רגיל, תסומן נקודה כתומה או סגולה לצד הסימון.

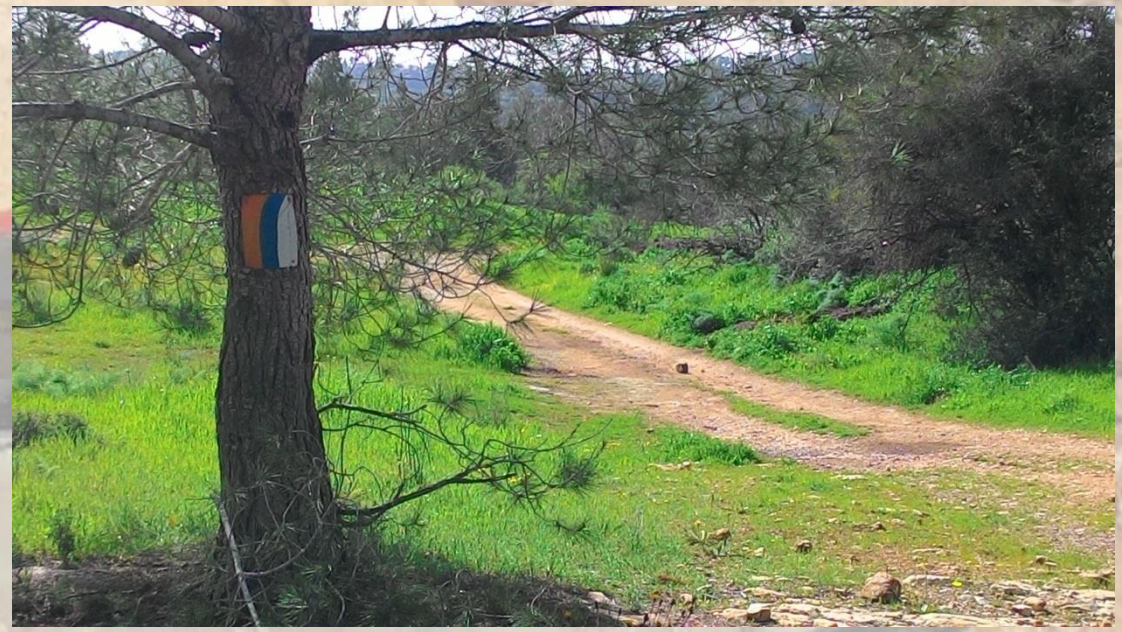
שם	סימון	הערות
שביל שקוף		שביל המוביל לנקודת עניין. סימון זה אינו מופיע במפה בגלל מגבלות קנה מידה. מהלכו הוא עד כ- 150 מטר מהשביל המסומן. סימון הסתעפות משביל ירוק המורה על תחילת שביל "שקוף".
סימון כניסה לשביל		
פניה		
צומת T		
צומת מרובעת		
סימון סוף שביל		יעשה בשביל "ללא מוצא" או בשביל בו חייבים לחזור חזרה.

כך זה נראה בשטח

סטף
לירושלים
לעין כרם

מגילת האש
הר כרמילה

איך שביל נולד? קבינת תוואי השביל המסומן

על מנת שהשביל יהיה בטוח, נוח ומהנה, הסימון דורש עבודת הכנה רבה ומדוקדקת:

- תכנון תוואי שמעביר את המטייל בטבע מייצג, מעניין ויפה, מפגיש את המטייל עם אתרי מורשת (תנ"ך, ארכיאולוגיה, היסטוריה) שיוצרים חוויה מעשירה ומהנה למטייל
- דרגות קושי ובטיחות המטייל
- התחשבות בנושאי שמירת טבע: מניעת פגיעה באתרים ובערכים רגישים
- בעלות על הקרקע – שטחים פרטיים, שטחים בחכירה
- השימוש בקרקע – שטחים חקלאיים מעובדים, שטחי
- שטחי אימון של צה"ל
- סימון תוך ניצול תוואי דרך קיימים/ פריצת שבילים ו

החברה להגנת הטבע ע"ר
שומרים. מחנכים. אוהבים

תהליך התיאום מול רשויות סטטוטוריות

זהות הגוף היוזם

תהליך בדיקה לפני סימון: תכנון, תיאום

מעבר בין אזורי אחריות שונים ויצירת רצף

ע"ר
החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

תחזוק ועידכון של סימון השבילים

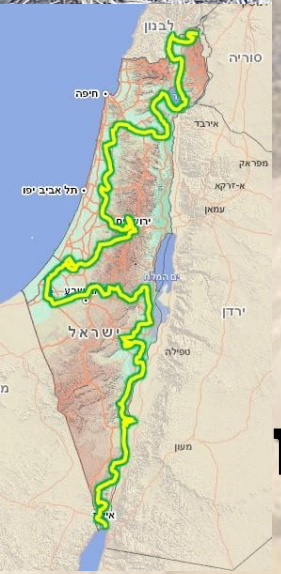
תופעות בלאי של הסימונים – בלאי טבעי או מעשה ידי אדם
קבלת מידע שוטף ממטיילים על מצב השבילים וטיפול
תחזוקה שוטפת
עידכונים בהתאם לצורך כתוצאה מבנייה, העברת תשתיות,
אילוצים של בעלי קרקע, שינויים בתוואי בכדי לחשוף חבלי
ארץ חדשים.

היבטים רגולטוריים

- נושא סימון השבילים אינו מוגדר בארץ בחקיקה מסמיכה כלשהי
- בעולם קיימים מודלים שונים לסימון ובעיקר לניהול שבילים ארוכים, חלקם על ידי עמותות, חלקם על ידי גופים ממשלתיים, וחלקם מנגנונים משולבים
- בשטחי שמורות טבע חל איסור ללכת שלא על שביל מסומן, אלא בהיתר
- מדיניות הסימון וסוגיות עקרוניות נקבעים על ידי הועדה לסימון שבילים (שאינה ישות סטטוטורית)
- הסימון בפועל מתבצע על ידי החברה להגנת הטבע
- הפקת המפות נעשית על ידי החברה להגנת הטבע והמרכז למיפוי ישראל
- מלבן הסימון, שכבת סמ"ש ו"שביל ישראל" הם קניינה של החברה להגנת הטבע. תוואי שביל ישראל מונגש (דיגיטלית) חינמית לציבו הרחב, שאר השבילים מונגשים באפליקציות ומפות.

אתגרים

היבטים ביטוחיים – טיילות מתגוננת

מתח בין הנגשת שטחים לציבור לבין שיקולי שמירת טבע מקור כלכלי

הנגשת המידע לציבור – תשתית מידע מתעדכנת ונגישה

ריבוי יוזמות לשבילים חדשים, כולל שבילים "מיגזריים" וחשיבות הובלת התחום על ידי החברה האזרחית

ע"ר
החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

נתראה בשבילים...

הוועדה לשבילי ישראל

ליד החברה להגנת הטבע

ע"ר
החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים